

Izhaja vsaki četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru z pošiljanjem na dom
 za celo leto . 3 fl.
 " pol leta . 1 fl. 50 k.
 " 1/4 " . — fl. 80 k.
 Brez pošiljanja na dom
 za celo leto . 2 fl. 50 k.
 " pol leta . 1 fl. 30 k.
 " 1/4 " . — fl. 62 k.
 Posamezni listi se dobijo pri knjigarju Novaku na velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

Naročnino sprejema vredništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi ne prijemajo.

Oznanila se prijemajo, plača za vrstico je 10 k. in za kolek 30 k.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Štv. 18.

V Mariboru 15. avgusta 1867.

Tečaj I.

Srenjske volitve.

III.

Če tudi župan pri sestavljanju imenika srenjskih volivcev še tako skrbno in natančno ravna, bo vendar imenik redkokdaj čisto popoln in brez vsake napake. Pri davkarstvu namreč dostikrat pri dotičnih zemljiščih še zapisani stari posestniki in tako je pri njej še marsikdo kot lastnik kakega zemljišča vpisan, dasiravno so že njegove kosti prekopane in je morebiti zemljišče celo na drugi rod prišlo. Pa saj davkarja tudi nima drugega paziti, kakor da se jej plača od vsakega zemljišča predpisani davek, naj ga že plača Peter ali Pavel.

Da bi pa zavoljo tega nihče ob svojo pravico voliti srenjski odbor in voljen biti v njega ne prišel, za to skrbi naj prvo § 16. volivnega reda. Ta veleva, da se ima imenik, kakošnega je sestavil župan, 4 tedne pred volitvijo na očitnem kraju vsem na ogled postaviti, tako da se more vsakdo, komur bi se krivica godila, pritožiti, da se po tem popravi. Krivica, ki se more komu zgoditi obstoji v tem, da je ali kdo izpuščen, ali na drugo mesto kakor na spodobno stavljen, ali da se je taki vpisal med volivce, ki celo nima pravice voliti. Temu v okom prideš sam, če se oglasiš, svojo pravico tirjaš in dokažeš.

Ko je imenik sestavljen, ima župan razdeliti volivce v volivstva ali volivne oddelke (Wahlkörper). Srenje imajo po dve ali tri volivstva. Ali ima ta ali ona srenja dvoje ali troje volivstev, si ni treba nad postavo ravno glave beliti, kolikor jih je bilo pri zadnji volitvi, toliko jih gre napraviti tudi zdaj; v kmečkih občinah jih navadno ni več kakor dvoje.

Kako pa se razdele volivci v volivstva? Po davkih, in sicer tako-le: Sešteje davek, kar ga plačujejo vsi volivci, znesek, ktereга si tako našel, razdeli na dvoje in volivci kakor jih imaš zaporedoma zapisane v imeniku, kateri plačujejo prvo polovico od vsega davka v srenji, spadajo v prvo volivstvo; vsi drugi pa v drugo. Ko bi imela srenja troje volivstev, je treba tudi znesek vsega davka na tri dele razdeliti in po tem volivne oddelke določiti, Pogledimo si vse to na izgledu. Ko bi srenja Gornograška, ktere imenik smo bili v zadnjem številu našega lista pričeli, plačevala vsega neposrednega davka vkup 952 gl. in bi imela dva volivna oddelka, kako bi se tam volivci imeli razdeliti?

Polovica vsega davka bi bila 476 gl. V imeniku že z imenom navedeni gospodarji pa plačujejo vkup 505 gold. 21 1/2 kr. davka na leto, toraj več kakor polovico; prvih sedem pa le 456 gl. 42 1/2 kr. toraj ne prav polovico. Na prvi pogled se vidi, da pride prvih sedem volivcev v prvo volivstvo, vprašanje je le še kaj bode z osmim, z Matijem Vodopivcem? Prvim sedmerim manjka do polovice vsega davka 19 gl. 57 1/2 kr., katerih plača Vodopivec in spolni polovico, Vodopivec pa plačuje vsega vkup 48 gl. 79 kr., toraj plača k drugej polovici 29 gl. 21 1/2 kr., tedaj več kakor k prvej in po postavi ga gre vrstiti med volivce drugega volivnega oddelka, za njim pa slede vsi drugi kakor so za njim v imeniku zapisani.

Pravico v srenji odbor voliti in voljen biti v njega imajo neglede ali kaj plačujejo davščine ali ne čč. gg. duhovniki, zdravniki itd. kakor smo jih našli v zadnjem listu. V katero volivstvo gre vrstiti te? Ko so se pred 3 leti volili srenjski odbori, je prištevala večina županov tote gospode med volivce prvega oddelka in oni so tudi volili v

prvem volivstvu; toda očitno proti besedi in smislu srenjske postave, ktera hoče v prvo volivstvo le one staviti, ki v naj večih zneskih izplačajo prvo polovico davka v zrenji, vse druge pa v drugi oziroma v tretji oddelek. Župan toraj, ki hoče svoj imenik po postavi napraviti, naj postavi imenovane srenjčane med volivce drugega oddelka, in ako jih hoče počastiti, naj jim odloči tam prvo mesto; pa ne bode imela niti postava niti kdo drugi kaj proti temu.

Zgodovinski spominki za prosto slovensko ljudstvo.

I.

Plavci-Valben-Falben.

Spisal

Davorin Trstenjak.

V starih listinah hranjenih v arhivu radgonskega (Radkersburg) mesta sem med drugimi prepovedi tudi bral: Du sollst den Falben nicht schimpfen. *) Tudi Muchar v svojih bukvah: „Geschichte der Steiermark“ omenja te prepovedi. V slovenskih vesnicah radgonske fare onkraj Mure stoječih pa se še sosede razločujejo in si v jezi večkrat opanašajo: Ti si Plavec, zato si tak divjak. Takraj Mure jim pravijo: kruci, in res imajo večidel neslovenska imena — saj pri hiši, postavim: Fekonja, Fajda, Ferenc, Fanjek, Fegeš, Fizer, Kengelj itd. Ferenci imajo priimek: „Kruc Ferenc-rebelija-bo ti vrag r. t žaria (žaril).“ Kruci (po nemškem: Kruzentürken) so znani iz zgodovine. Fridrik Babenberški jih je leta 1242 potolkel. Bili so Kumani. Kumani pa so bili turško-čudska (finska) zmes, kakor so to tudi bili: Huni, Obri, Jugri, Bolgari, Kosari, Pečenegi in Madžari. Zato v madžarščini najdeš finske in turške življe. Madžariso polutansk rod (Bastardenvolk).

Kumane pa Malorusi imenujejo: Polovce, od: polowy-plavi, nemški Falb, lat. Flavus. Ta beseda je obče blago indoevropskega jezika, ni pa tujka, za kakšno jo g. dr. Miklošič v svojem spisu: Die Fremdwörter im Slavischen ima.

Gotovo so Plavci-Polovci dobili poznamovanje po plavi kožni barvi, drugač bi jih Slovani ne imenovali: plavce, Nemci pa: die Falben.

Čudskoturška zmes so bili tudi stari Bolgari, katero leta 678 po Kristu Mojsijo obsedli, domanje Slovane podjarmili, ali vendar pozneje od Slovanov bili premagani in čistoma poslovenjeni. Bolgari so gor do Albanije gospodarili, zato je že Kopitar opazil: die heutige slawisch-bulgarische Sprache hat der Form nach viel Uebereinstimmung mit der albanesischen. Učeni Pott ravno spisuje večo knjigo o albanškem jeziku. Če bode v svojih pretresih se tudi na uralsko-altajska narečja oziral ter bode našel ključ do sostave albanškega jezika, zakaj v albanščini so skriti posebno tri jezični življi: staroillyrski soroden starobaktrijskemu, slovanski in pa čudskoturški.

Tako v albanščini najdemo besedo: kurm truplo, corpus, to pozna tudi bolgarščina: k o r e m, trebuh, venter. Ker

*) Ne smeš Plavca psovati.

beseda ni slovanska, je ostanek iz hunobolgarskega jezika.

Čuda, da se je ta beseda okoli Radgone in v hrvatskem Zagorju obdržala, kjer kerempuh pomenja: intestina ventriculi, drob. Tudi Belostenec jo je zapisal.

Plavci-Falben so toraj ostanki čudsko-turških Kumonov in so gotovo se naselili v radgonski okolici v trinajstem stoletju, in v naših Fekonjih, Ferencih, Fizerjih, Kenglih, Keglih, Fajdigih teče še kumanska kri. Čudovito je, da se Kegli po hiši velijo Kalmuci-Kalmuken.

Solske stvari.

Spisal Franjo Čeh, Strmski.

(Dalje.)

4 Štetje kot navod k računjenju.

Otroško življenje s svojim žitjem zmirom trka na šolska vrata, kakor da bi s silo htelo v posvečeno vežo, koje mali prebivavci s svojim zaupanjem boljše bodočnosti pričakujejo.

Da pa si svojo bodočnost olehkotijo, jim je treba zopet drugega predmeta, brez kterega bi v človeški družbi težko, težko živeli. In ravno ta predmet je računjenje. K računjenju ali rajtanju napeljuje pa štetje.

Šteti učiti morali bi stariši in redniki že v domači šoli. Ker pa stariši in redniki številik razviti ne znajo, morajo jih razviti učenci in sicer tako, da se otroki k računjenju pripravljajo.

Ni tedaj zadosti, da se otroki samo navzgor in navzdol šteti učijo, treba je, da se jim vidljive reči ali na desko narisane črte pred oči stavijo in tako pravi zapopadek številik prav praktično dokaže.

Otroki morajo vedeti, ktero število več ali manj velja, toda mora učitelj v začetku le po eno enoto množiti, pa vendar ne prej kot so prejšnja števila prav dobro zapopadli. Učitelj tudi ne sme pozabiti, da pri uku novih številik vsa poprejšnja števila ponavlja, kajti ponavljanje je, kakor prigovor pravi, mati vseh vedi.

Ako otroki navzgor in navzdol prav praktično šteti znajo, pristopi učitelj k dvojičnim in nedvojičnim številom itd.

5. Otroška pravljica, basni in pesmi.

Ta predmet zlahka otroške čutleje in krepča spominek; posebno ljubezen do petja je celemu slovenskemu narodu globoko vkoreninjena. V pesmih razodevamo žalost, ki nas tare, in veselje, ki nam srce širi, da bi tudi v drugih enaka čutja obudili. V pesmih ohranjemo žalostne in vesele dogodbe svojega naroda, v pesmih slavimo hrabrost srčnih junakov in sicer tako, da svoje narodne pesmi pesniško zgodovino naroda imenovati zamoremo.

Kdo bi ne poslušal nedolžnih otrok, kedar najsvetejšo daritvo svete maše s svojimi glasovi spremljajo; ali po nedeljah in praznikih, kdo bi se ne čudil čvrstim Slovenkam, kako ganljivo budijo pri službi božji s svojimi milimi glasovi speče človeške čutleje. In v spomladi, kako lepo je poslušati, ako hribi in doline odmevajo milih slovenskih pesmic.

Sveto petje megle predere
Ravno kak molitva stri,
Zato v pisnu svetemu se bere:
Mor'mo s tist'mi Boga hvaliti.

6. Gimnastika ali telovadba tudi vežbanje imenovano.

Vsi otroci in mladi ljudje, posebno moškega spola, radi hodijo, bezajo, skačejo, plazijo, se vijejo in valajo, nosijo in vlačijo težo, jahajo, če ravno ne na konjih, vendar po palicah, pljuskajo po vodi, in Bog ve, kaj še več. Tako telesno gibanje imenujemo naravsko gimnastiko. Okrutno in nevmisljeno bi bilo, ako bi se otrokom naravsko telesno gibanje brez vsega vzroka in nepremišljeno prepovedalo, kajti ono je zaradi telesne moči in zdravja silno potrebno.

Naj navadnejše telesno gibanje bi bilo:

a) hoja. Ona stori otroke močne in zdrave, posebno če se vremena in strmih potov ne boje.

b) Hoja po ledu s drkalnicami ali brez drkalnic (Schlittschuh.)

c) Hoja po brgljah. Ona stori otroke drzne in ročne. Po stopnicah z brgljami hoditi je nevarno.

d) Bezanje. Ono krepča pljuča in stori otroke drzne.

e. Skakanje na vzdol, na vzgor, v daljavo, čez graben s palico, ali brez palice itd. Ono krepča prsi, ude in mišice.

Skakanje je večkrat tudi edino sredstvo, da se kakšne nesreče rešimo.

f) Vijanje in valanje po ravnini, posebno na trati ali pesku.

g) Metanje ali lučanje na odmerjeni kraj. Ono krepča naročje, prsi in oko. V začetku se rabijo majhne oblice, kasneje pa baloni in kamenje.

h) Kopanje snaži in krepča celo leto. Plavanje pa nam ohrani zdravje in nas mnogokrat reši smrtne nevarnosti.

i) Jahanje se priporoča le odraslim fantom. Tudi vrtnarstvo in rokodelstvo pospešnje telesne moči in zdravje. Mizarstvo in tokarstvo je po različnosti dela fantom zelo koristno. Zobačo, sveder, kladvo, sekira, dletvo itd. morajo fantje ne samo poznati, nego tudi umno rabiti vedeti, kajti so orodja, brez kterih gospodarstvo biti ne more.

(Dalje prihodnjic.)

Gospodarske stvari.

Trsoznanstvo

(Dalje.)

Št. 27. Liverdun modri, blauer L., lat. Or nithia ambigua. Trs slab, medkolence dolgo; listje malo vezano, ravno, rdečelisasto, malovolnato, skoraj nago, končni zob širokošpičast, veruge malokedaj, peteljna tesna, suličastoo dprta.

Grozd srednji, rahel, vejast; recelj tenek, srednje dolg.

Vr. Precaj rano zori, je prav rodovit, še bolj kakor jemu podoben modri Pino, da trpeče vino, in se priporoča tudi na mesto modrega Burgundeca, kder ta ne rodi.

Št. 28. Malinovec ali Jork Madejra, blauer, nach Himbeeren riechender Madeira.

Trs zelo močen, trpežen v mrazu; črnkasto rožje prav dolgo, tenko, trnasto, kolence oddaljena; listje se loči od lesičine, ktera pozneje pride, po še manjših zarezah, celo odprti petljni verugi, bolj ravnim na robu manj nazaj zavitem listju.

Vr. Je divja trta iz afrikankega otoka Madejra, daje pri nas želčno grozdje za zobjanje, ker se pred svojimi sestrami skazuje zavolj nanavadnega, malničnega sladkega okusa; še več je vredna zavolj lepega listja, trnastega rožja in ker rano zori, in je posebnost za vrte.

Št. 29. Jakobščina rana modra, frühe Jakobstraube, črna cibeba na Českem, Sehamsiana compressa.

Trs mal, prtličast; listje neravno, zgornja stran nekaj volnata, rdečepegasta, drobno špičasto nazobčana; veruge stranske malo razširjene, peteljna odprta. Grozd mal, gost, vejast, recelj kratek; jagoda pri brazgotini vtisnena.

Vr. Se zime ne boji, reže se kratko, in le v dobri zemlji rodi, vina ne da posebnega, le toliko je več vredna, da rano zori, še pred črnim, ranim Burgundcem, in bi se dala siliti.

Št. 30. Savtnarščak modri, blauer Sautner, raisen rouge.

Trs prtličast: rožje rdeče, tanko; listje malo, podolgasto, debelo, malonarežno, topozobčasto; veruge stranske malokedaj razširjene, peteljna na dnu špičasta, potem včasi razširjena; grozd mal, večidel rahel; recelj debel.

Je zavolj sladkega okusa in, ker rano zori boljši, kakor tičevina.

Domače stvari.

(Gnojna moč mjlilnice, vode mjlilnice žajfnice.) Skrbni gospodarji in gospodarice skrbijo, da se noben odpadek domačih stvari, ki se da koristno porabiti, ne potrafi. Taki odpadki v domačej rabi je razun drugih tudi mjlilnica, ki po vmivanju ali po izpranem perilu v perilnici ostane in se navadno na stezo izlije. Ako perice z mjlilnico tako ravna, si delajo same kvar, ker mjlilnica ima v sebi veliko gnojno moč in posebno k rasti zelišč mnogo pripomore, ako se po gostem ž njo zaljivajo.

— Tudi je zelo dobro rože z tako vodo zaljivati, ker ona čini, da dobijo rože — ki inače blede cvetejo — bolj ognjeno in zelo lepo barvano cvetje. Da ima mjlilnica tako moč, temu se ne bo nikdo čudil, ako rečemo, da je sostavljeno vsako mjlilo (žajfa) iz masti, ali mastnega olja in iz pepelne (lugove) soli (sode) ktere rast bilin pospešujejo, v mjlilnici pa so raztopljene in se zatorej še tim lože z prstjo zvežejo.

Zato pridne gospodinje mjlilnice naj ne izlivajo na stezo, temoč naj ž njo zaljivajo razna zelišča in z veseljem bodo gledale lepo jih rast in tudi živobarvane evetice.

Fr. Višanec.

Kako se lahko odpravi mrčes pri hiši. Pri starih hišah, pa tudi pri novih, pri katerih se nahajajo razpokline, se zvekušino nahaja tudi mnogo mrčesa p. stenic, šurkov, (kebrov švabov) mravelj itd. te naj lože odpraviš, ako nadevaš v razpokline surovih črstvih konopelj, noben mrčes ne more konopelj volhati in zatoraj mu v kratkem ni več ne sluha ne duha.

L. St.

Kako izveš, ktere gobe so strupne? Strupne gobe rastejo raji v temnem kraju, prave pa v svetlih; strupne gobe so črnijo, ako se s čubuljem vred kuhajo, prave pa ne.

J. Ž.

Dopisi.

Iz slovenske Bistrice 9. avg. Naš okrajni zastop. Letina. Kdor se še spominja, kako da so se dovršile volitve za naš okrajni zastop, ta se ne bo čudil njegovemu postopanju, — v vseh narodnih stvarih. Koj v svoji prvi seji se je lotil vprašanja zarad jezika, v katerem naj bi se podučevalo v šolah in izrekel željo, naj se enaka pravica skaže nemškemu in slovenskemu jeziku. Človek bi torej mislil, da je naš okrajni zastop res zavzet za ravnopravnost, spoznavši, da, dokler se ne spolnujejo pravične želje vseh v Avstriji bivajočih narodov, tedaj tudi Slovanov, ne bode mira in ne blagostanja v deželi. Nikakor ne! Večini našega okrajnega zastopa je ravnopravnost le pravica, da je Slovincu dovoljeno, se — ponemčiti. Kdor se pa temu brani, sprevidiš, da slabemu poprejšnemu in dozdanjemu stanu našega slovenskega ljudstva je večidel krivo stoletno, posilno potučevanje, ta je — Rus. Poprej imenovali so nas Panslaviste; odkar pa je bil shod Slovanov v Moskvi, smo vsi, ki se potegujemo za pravice Slovencev, — Rusi; češ da so tudi Rusi, katerih je še enkrat toliko, kot vseh prebivalcev našega cesarstva, slavjanskega plemena in da je celo ruski car pozdravil vse prišedše slavjanske goste, kot svoje sorodne brate. Od tega časa nemški časniki v vsakem kotu vidijo ruske emisere, (izposlane može), kateri z nagovarjenjem in rublji *) skušajo podšuntati avstrijske Slovane, in jih pridobivati za rusko carstvo. Pač slabo vest morajo imeti ti časniki, da se tako zelo boje ruske propagande. Naj se nam ne kratijo naše pravice, naj se skrbi, da bodo zadovoljni in srečni vsi narodi Avstrije in ne bo se treba bati nobene propagande, které sicer nikjer ni, kakor v glavah Madžaronov in Nemškutarjev. — V naših vinogradih se zdaj slabeje kaže, kakor smo koj po cvetju pričakovali. Vendar bo še dosti vinskih kapljic, če bo zanaprej vreme ugodnejše. Cena živine je zlo poskočila, ker je obilno krme. Sploh je prav rodovitna letina.

Iz gornje Ložnice na Pohorju. O ognju, kateri vpepeli mnogokrat velika kmetiška poslopja in večkrat tudi cele vasi in trge, se skoraj čuje vsak dan, revnih pogorelecev berači tudi dovolj po svetu; svetujem vam zatoraj, dragi kmetje, dajte si vaša poslopja, pri kakem dobrem društvu p. pri društvu sv. Florijana zavarovati (asekurirati). Plačali boste res nekoliko, če vas vendar nesreča doleti, boste tudi dobili hitro in lepo pomoč. — Kmetje! zmodrite se vendar enkrat in ne nosite dalje svojega sovražnika v svojem lastnem žepu, kateri vam vsak dan nekoliko kvara dela, mnogokrat pa vas celo nesrečne čini; pa ne samo vas, temoč tudi vaše sosede. Marsikteri me bo morebiti pital, kaj pa je to za sovražnik, kterega v žepu nosimo in kateri nam toliko kvara dela? Na to mu odgovorim, ta sovražnik je tabak in jegova tovaršica, ktera tudi ne dela menje kvara je pijanost in je zatoraj tudi vaša velika neprijateljica, ktera vam ne krađe samo denarja, temoč tudi življenje. Marsikteri si jo nabaše ali v krčmi ali v svoji lastni kleti, dojde puhaje tabak ves omamljen domu, se vleže z žarečo pipo na slamo ali seno zaspi in nesreča je naj večkrat gotova. Ta sovražnika vam na ta način tudi lahko življenje vzemeta. Spametite se toraj, dragi prijatelji, in za on denar, s katerim si kupujete ta neprijatelja, se rajše dajte zapisati v dobro društvo zavarovanja ali pomagajte ubogim pogorelcem, in če bi se vam enkrat nesreča zgodila bodo tudi

*) Srebrni rubelj, ruski denar, velja 1 gold. 50 kr.

oni vam pomagali. Še enkrat vam rečem dragi kmetje, spametite se!

Lovro Stepišnik,

mlinar in posestnik.

Iz Halož. — Velika skupščina Ptujске čitalnice je sprejela predlog, da se letos napravi „velika beseda“ (obhajana bodē 1. kimovca pri Mali nedelji) na čest in blag spomin pokojnemu A. Kremplju, bivšemu slovenskemu pisatelju, zgodovinarju, in buditelju narodne zavednosti; na to je razpisal Haložan R. B. *) nikar Ptujška čitalnica, dve darili, 50 in 30 gl., za najboljši glediščni igri. Poslane so bile tri igre: „Samo“ prvi slovenski kralj; „Samo“ in „Trapasti Juri.“ Raszod je prisodil prvi prekrasni zgodovinski igri prvo darilo, 50 gl., Spisal jo je bistre glave in učen pisatelj gosp. France Remec, modroslovec; druga ne odgovarja pravilom krasnoslovnim in umetnim; tretja je po izbor igra „šalivka“, da še je nimamo, samo ne priklada se povse za našo okolico, nego najbolje za ono, kjer se čin godi, sicer zasluđuje slavno darilo. O tej igri se ustmeno pogovorimo z g. pisateljem.

Videvši haloški Slovinci duhovniki, da imamo dične in zmožne pisalce slovenske tudi na tem polju, samo treba je tvarne podpore, sklenoli so soglasno 8. t. m. bivši zbrani pri sv. Barbari na Belem o priliki duhovniške skupščine razpisati darilo 50 gl. za naj boljšo glediščno igro zgodovinskega zadržaja: „Svetopolkova oporoka.“ Do novega leta naj se pošljejo rokopisi R. B. v. P. p. Zavre.

Ne bili ta primer med Slovinci našel posnema?

Novičar.

— Državni zbor zdaj počiva samo zborni deputaciji dunajska in peštanska delate in nekteri drugi odseki državnega zbora. — Vse razpravljanje zbornih deputacij se bo naj prej vrtelo krog finančnih zadev; koliko državnega dolga da imajo prevzeti Ogrri in koliko dežele takraj Litave. Kakor se čuje, bi Ogrri radi imeli samo velike pravice, dolžnosti pa nobenih; hočejo namreč plačati samo 27 gl. od stotine, vse drugo pa bi morali plačati mi. Taki dualizem bi bil vendar le preveč žvertast. Z Ogrri bomo še imeli gotovo velik križ!

— O zboru „Matičnem“ kateri je bil 7. t. m. piše iz Ljubljane „Zgodnj. Danica“ takole: G. dr. Toman je spregovoril nekatere besede o razevetu slovenstva sploh in našega posebej, se ozrl na pričeto jugoslovansko akademijo z vošilom, da naj bi srečno napredovala z Božjim blagoslovom, pozdravil goste in „Matico“, ter pričel sejo. Tajnik g. Lésar je nato čitaje sporočilo povedal, da med drugimi rokopisi je „Matici“ ponudeno „slovensko brzopisje“ (štenografija) in grško-slovenska slovnica. Udov je 1206, lansko leto jih je pristopilo več kot predlanskim; pričujočih je bilo nekako do 60. Premoženja ima naprava čez 26.000 gl., za natis knjig ostaja 2–3000 gl. za prihodnje leto. Na predlog dr. Tomana in prigovor dr. Bleiweisa je zbor željo izrekel, da naj bi Koseski svoje pesmi izročil „Matici“. — Dr. Zupanc je potlej prečital prešteve. Dr. Toman je nasvetoval, naj bi bilo zanaprej v Ljubljani več in zunaj manj odbornikov, ker lahko se nameri, da se pri posvetih njih zadostno število pogreša. Ali bi ne moglo pa zunaj ravno to število ostati, če se tudi znotraj zmnožijo? — Enajsteri izvoljeni odborniki so gg.: Dr. Kosta, Lésar, Marn, Praprotnik, Šolar, dr. Poklukar, dr. Kočevar, Einspieler, Cegnar, Cigale, dekan Grabrijan. Po nekterih denarnih posvetih je predsednik zbor sklenil z vošilom, da bi se v prihodnje več udov seje vdeleževalo. Marsikteri prav dragi štajarski in drugi gosti so nas bili obiskali. Pri godbi in petju zvečer je bilo pričujočega veliko ljudstva.

— Uradništva, ktera so kvar, kterega je napravila zadnja velika povodenj v Galiciji, pozvedovala, so poročila, da je povodenj celo zatopila jedno mesto, 11 predmest in 24 vasi; nadalje samo deloma 78 krajev, da je celo odnesla, 43 cestnih in 6 železničnih mostov, 20 cestnih pa in 4 železničine moste deloma podrla. Zvun tega je povodenj podrla blizo 200 hiš in gospodarskih poslopij. Potopilo se je tudi 30 ljudi in čez 2000 živali. Vsi kraji, ktere je povodenj dosegla, so zgubili tudi vso žetvo.

— Koneca leta 1866 je zaostalo davkov v raznih deželah: V Avstriji pod Anižo 4 milione 24.663 gl., v Avstrija nad

*) Ta je tudi plačnik.

Anžo 61.098 fl., na Solnograškem 16.427 gl., na Štajerskem 556.505 gl., na Koroškem 104.491 fl., na Kranjskem 381.063 gl., na Češkem 2 mil. 974.065 gl., na Moravskem 1 milion 197.609 gl., na Šleskem 31.859 gl., v izhodni Galiciji 2 mil. 393.685 gl., v zahodni Galiciji 608.001 gl., Bukovini 786.736 gl., na Tirolskem 55.626 gl. v Primorju 1 mil. 29.869 gl., v Dalmaciji 182.822 gl., na Ogrskem z Vojvodino 23 mil. 789.213 gl., na Hrvaškem in Slavonskem 2 mil. 574.173 gl., na Erdeljskem 1 mil. 813 681 gl., toraj vsega skup 42 mil. 491.586 gl. Te številke naj bolj kažejo v kakem stanu so dežele.

— 4. t. m. popoldne je bila v Maksimiru v onem prelepem in velikem vrtu Zagrebškega kardinala Haulik-a, tako velečanska svečanost, kakih je še redko svet videl. Odkrila se je namreč ta dan z zvrhunedo slovesnostjo podoba (štatua) sv. Jurja (od Fernkorna) pred neprevidljivo množino ljudi.

— Srbski minister Garašanin je dal opitati Turškega cesarja, ko je ta grede domu iz Pešta v Zemlin došel, kdaj in kje ga blagovoli prijeti. Sultan mu vendar ni odgovoril in zatoraj se misli, da to nekaj zlo važnega pomeni.

— Za muzej in knjižnico jugoslovanske akademije v Zagrebu so vzeli staro veliko poslopje, v katerem je prej bilo kasino zdaj pa stavbino vodstvo (Baudirektion), temu se je stanovanje odpovedalo in čas odločil, v katerem ga mora zapustiti. Da se to poslopje popravi in prearedi za to, za kar se hoče rabiti, je po proračunu odločeno 36.000 gld.

— V tem poslopju tedaj, v katerem so že leta 1845 rodoljubi narodnost branili proti madžaronskemu krivemu nastopanju proti nji in s svojo krvjo potrdili, da hočejo rajše zgubiti življenje, kakor narodnosti pravice, v tem poslopju se bode prihodnjič izobraževal slovanski duh in to poslopje bo postalo narodno-znanstven zavod Jugoslovonom.

— Upor v izhodu se od dana do dana bolj in bolj širi. Turkom prijazni časniki oznanjujejo sicer širokoustno velike turške zmage proti upornikom v vseh krajih, katerim vendar ni sluha ni duha. — Kretiškemu uporu se je pridružil Bolgarski in po zanesljivih glasih se pričakuje v kratkem tudi upor v Bosniji in Heregovini, ker uporni zbori (komité) so se tudi že v teh deželah osnovali in se pogovarjajo z onimi v Grški in Bolgariji. Pravi se, da ti zbori nemajo samo vse potrebno za vojsko, temoč tudi dovolj denarne pomoči.

— Iz Meksike se piše, da je Lopee, kateri je Kveretaro in cesarja Maksa izdal, zavratno umorjen in obropan s krvjo zadobljenega denarja. Tako se naj godi vsakemu izdajcu.

— Časnik „Posel z Prahy“ pravi: Avstrija se more obdržati samo in edino po Slovanih. Samo Slovani morejo stati, kot močen in oporen zid proti zjedinjeni Nemški, ktera bo prej ali kesnej segala po onih deželah, ktere so prej činile nemško zvezo. Zatoraj je pravičnost proti Slovanom prva dolžnost odločivnega obsežja na Dunaju. Če se to ravno ne bi činilo iz ljubezni in simpatije do Slovanov, se vendar naj čini iz političnih potreb in modrosti in iz ljubezni do svoje lastne bitnosti.

— V Bernu je knjigar narodnih knjig g. Sustovsky postavil na ogled podobe vseh popotnikov v Moskvo; se ve, da je zmirom mnogo ljudi prihajalo teh podob gledat. Pred nekolikimi dnevi se je vendar slav. policiji račilo knjigaru zapovedati, da ne sme dalje imenovanih podob na ogled postavljati, kajti to čini „hudo kri“!

— Bolgari proti Turkom dobro napredujejo. — Blagi polski baša Czajkowski je že večkrat tako tepen bil, da se ne upa več proti Balkanu naprej. Vsak dan prihajajo novi dobrovolci v Bolgarski tabor.

— V Galiciji se bode skupčilo okol Krakova 60.000 vojakov pod nadpoveljstvom nadvojvode Albrehta.

— Ruska slovnica za Slovence je došla na svetlo na Dunaju v tiskarni Mehitaristov, Spisal jo je Matija Majar založil pa g. Blaž trgovec na Reki.

— Francoska priporoča Avstriji, da naj z Hrvatimi napravi spravo.

— Slovenski poslanci so v državnem zboru res zlo lepo govorili in prav dobro glasovali in za to vse smo dobili — čujte, čujte! „slovenski abecednik.“ — No Slovenci! s tem vendar moramo prav zadovoljni biti!! — Pa zakaj tudi ne bi bili, saj smo že večkrat od naših nasprotnikov morali čuti: „Kaj hočete vi Slovenci, vi še niti nimate slovenske abecede!“ — Prihodnjič nam tega ne bodo mogli več očitati in to je že nekaj!

— Kdo je rešil Dunaj turškega napada? Slovani! Kdo je rešil Ogersko, kdo celo Avstrijo turškega jarma? Slovani! Zdaj pa so se turškemu cesarju na Dunaju in v Peštu vse mogoče časti izkazale. Slovani pa se k steni tiskajo. —

— Na Avstrijsko-Srbski meji je skupčeno 30.000 naših vojakov; gotovo tudi Srbi ne bodo zaostali. Ogrski Slovani so zlo razdraženi. V Zemlinu so se že dvakrat krvavo stepli in iz Hrvaškega primorja se ono isto piše. To so zlo resnobne dogodbe! —

— Čuje se, da bo deželni zbor v Hrvaški v kratkem sklican.

— Pravi se da bo Napoleon na potu v Solnograd z Pruskim kraljem skupej došel.

(Ljudske šole na Češkem leta 1866.) V imenovanem letu je bilo na Češkem katoliških ljudskih šol vseh vkup 3808, med njimi je bilo 2059 čeških, 1670 nemških, 26 českonemških in 65 nemškočeških. Z šolami v zvezi je bilo 10 pripravniških učiteljskih 109 obrtniških šol za dekleta, 27 rokodelskih in 3749 nedelskih ponavljavnih šol, 918 sadjerejnih, 58 bučelarskih in 57 svilarskih učilnic. V teh šolah je delalo 8456 učiteljev in 186 učiteljic, ki so 321.946 dečkov in 313 984 deklic podučevali v 3804 poslopijih. V celku so se številke učencev in učenk v primeri z prejšnjim letom znatno povečale. Koliko imamo mi Slovenci sadjerejnih, bučelarskih in svilarskih šol?

Slovensko slovstvo.

V 9. listu „Slov. Gospodarja“ smo obširno popisali in priporočali koristno „Knjižnico za kmeta“ ktera je došla t. l. na svetlo in ktere prvi del popisuje „sadjorejo“. Da je ta „knjižica“ res koristna, in da so jo kmetovavci že komej pričakovali, nam je naj bolj priča to, da se je je 1000 iztisov v nekterih tednih pokupilo, in se morala natisniti že drugokrat. Vsem kmetovavcem tedaj, kateri še te koristne knjižice nimajo, jo še enkrat priporočamo in upamo, da se bo v kratkem nahajala v vsaki hiši, saj košta samo 10 kr. a. v. Dobi se v Ljubljani pri Lercher-ju, v Mariboru pri Leyrer-ju in Ed. Ferlineu.

Za Krempeljnov spominek so darovali.

Gg. Jančar Franc, kaplan pri Negovi, 5 gl.; Tutek Juri, dekan, Gregorec Leopold kaplan, Klobasa Franc župnik, Rajsp Janez kaplan, Milošič Mihael kaplan, Šrol Franc kaplan, vsaki 1 fl.; Kralj Ivan, posestnik v Ilijaševcih fare sv. Križa pri Ljutomeru 60 kr.

Tržna cena pretekli teden.

	V Varaždinu		V Mariboru		V Celju		V Ptujju	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	4	40	4	30	5	—	4	40
Rži	3	—	2	85	3	10	2	80
Ječmena	2	30	2	50	3	50	—	—
Ovsa	1	50	1	35	1	60	1	40
Turšice (kuruze) vagan	2	90	2	95	3	20	3	10
Ajde	2	40	2	60	3	60	2	40
Prosa	—	—	—	—	3	50	—	—
Krompirja	1	30	—	80	1	—	—	—
Govedine funt	—	17	—	22	—	22	—	22
Teletine	—	20	—	24	—	24	—	24
Svinjetine črstv funt	—	24	—	24	—	—	—	24
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	8	—	—	—	6	90	7	80
„ 18" „ „	—	—	4	20	—	—	—	—
„ 36" mehkih „	5	—	—	—	5	—	5	80
„ 18" „ „	—	—	3	10	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	70	—	46	—	40	—	40
„ „ mehkega „ „	—	50	—	30	—	40	—	35
Sena cent	1	—	—	60	—	70	—	95
Slame cent v šopah	1	—	—	80	—	45	—	80
„ „ za steljo	—	60	—	50	—	40	—	60
Slanine (špeha) cent	36	—	40	—	40	—	40	—
Jajec, šest za	—	9	—	10	—	—	—	—

Cesarski zlat velja 5 fl. 96 kr. a. v.

Ažijo srebra 122.75.

Narodno drž. posojilo 67.60.

Loterijine srečke.

V Trstu 7. avgusta 1867: **39 6 74 50 77**

Prihodnje srečkanje je 21. avgusta 1867.